

22. FINANČNÍ TOKY - DOTAČNÍ TITULY

Nařízení vlády č. 505/200 Sb.

Tímto nařízením se stanoví podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství, k podpoře aktivit podílejících se na udržování krajiny, programy pomoci k podpoře méně příznivých oblastí a kritéria pro jejich posuzování, ve znění nařízení vlády 500/2001Sb.

Na základě podpůrných programů podle § 2 odst.(3) zákona č. 252/1997 Sb. Stát poskytuje dotace, popřípadě na základě programů pomoci podle §2 odst. (4) zákona poskytuje dotace pro částečné vyrovnání ekonomické újmy vznikající při hospodaření v méně příznivých oblastech při splnění kritérií stanovených výše uvedeným nařízením viz tabulka 1.

§ 1	na základě vlastnického práva, nájemní smlouvy nebo jiného právního důvodu na pozemcích jejichž výměra je:	minimální výměra ha
a)		
1	plocha k zem. hospodaření pokud není uvedena níže	5
2	pozemky k zemědělské produkci v CHKO	2
3	ekologické hospodaření	1
4	zelenina ekologicky pěstovaná	0,5
	maloplošná zvláště chráněná území	0,5
5	výsadba rychlerostoucích dřevin pro energetické účely	0,25
b)	zalesnění zemědělské půdy	0,25
c)	založení prvku územního systému ekologické stability krajiny (ÚSES)	
d)	zazimování včelstev	

Z tabulky 1 vyplývá skutečnost, že podmínkou pro přidělení dotace je právní vztah k pozemku a z tabulky 2, že je nutno chovat na těchto pozemcích hospodářská zvířata, samo vlastnictví není postačující k vyžádání dotace.

Zvýhodnění, vyplývající z velikosti obhospodařovaných ploch v případě CHKO, je patrné v bodech 1 a 2 (tab.1), kde stačí pro uznání dotace obhospodařovaná plocha jen 2 ha. Další zemědělské aktivity pod body 3 – 5, zejména ekologické pěstování plodin, vysazování rychlerostoucích dřevin a zalesňování zemědělské půdy mají stejné podmínky jak uvnitř, tak vně CHKO.

Výše dotace je patrná z tabulky 2. Zvýhodnění pro CHKO není na první pohled patrné, neboť při letném pohledu za předpokladu 1 dobytčí jednotky na ha je dotace v horské oblasti dle (1)a) vyšší než v CHKO dle (2)a). Tento pohled bude zřejmě i pohledem většího chovatele, který bude předpoklad rozmezí dobytčích jednotek na hektar naplňovat v obou případech.

Dotiční politika se snaží preferovat v CHKO menší zatížení krajiny chovem, tj. dotovat hospodaření už při dosažení 0,15 dobytčí jednotky na 1ha, zatímco mimo chráněné území je minimum 0,3. Maximální hranice pro přidělení dotace posuzováno v přepočtu na dobytčí jednotky je uvnitř CHKO 1,0 DJ/ha, zatímco vně CHKO je to 1,5 DJ/ha. Z tabulky 3 jsou

patrné přepočty na jiná hospodářská zvířata ve vztahu k dobytčí jednotce. Máme-li například 1 koně musíme mít v CHKO 1,3 – 8,6 ha pozemku, aby vznikl nárok na dotaci. Na plochách mimo CHKO dle (1) tab. 2 bychom museli chovat stejného koně na 0,86 – 4,3 ha. V tomto rozmezí by plocha polností musela korespondovat s počtem stáda. Výhody a nevýhody lokalit tedy budou odvislé od množství pozemků a velikosti stáda.

Posuzovat je tedy možno pouze konkrétní příklady v závislosti na jednotlivých vstupech.

V § 8 jsou vymezeny méně příznivé oblasti takto:

tabulka 2		vyrovnávací příspěvek na 1 ha		kriterium pro poskytnutí pomoci	
§ 8	Vymezení méně příznivých oblastí	rozmezí v Kč		dobytčí jednotky na ha	prasat do % DJ
(1)	členění				
a)	horské oblasti 1. typu	2067	3100	0,3 - 1,5	50%
b)	horské oblasti 2. typu	1867	2800	0,3 - 1,5	50%
c)	ostatní méně příznivé oblasti 1. typu	1800	2700	0,3 - 1,5	50%
d)	ostatní méně příznivé oblasti 2. typu	1667	2500	0,3 - 1,5	50%
e)	ostatní méně příznivé oblasti 3. typu	1467	2200	0,3 - 1,5	50%
f)	ostatní méně příznivé oblasti 4. typu	800	1200	0,3 - 1,5	50%
g)	oblasti se specifickým omezením 1. typu	666	1000	0,3 - 1,5	50%
h)	oblasti se specifickým omezením 2. typu	800	1200	0,3 - 1,5	50%
(2)					
a)	vymezeny jako méně příznivé oblasti dle pís. 1 a) - d)	1533	2300	0,15-1,0	30%
b)	2. Zóna NP nebo CHKO a zároveň se nacházení v obl. dle pís. 1 a) - e)	1130	1700	0,15-1,0	30%
c)	3. Zóna NP nebo CHKO a zároveň se nacházení v obl. dle pís. 1a)-h)	500	750	0,15-1,0	30%

Druhy, kategorie a přepočítávací koeficient hospodářských zvířat chovaných na zemědělských pozemcích podle kriteria uvedeného v § 10 odst.(1) písm.a), která se započítávají pro účely výpočtu intenzity chovu hospodářských zvířat na zemědělských pozemcích ve velkoplošných, zvláště chráněných územích:

Tabulka 3

Druh a kategorie hosp. zvířat	přepočítací koeficient na velké dobytčí jednotky
prasnice, kanec	0,300
sele	0,020
mladá chovná prasata, prasata na výkrm	0,120
ostatní prasata	0,200
pštrosi	0,200
krůty, husy	0,006
kachny	0,003
ostatní drůbež	0,001
tele	0,220
skot od 3měsíců do 1 roku včetně	0,400
skot od 1 do 2 let včetně	0,700
ostatní skot a turovití	1,000
jehně do 1 roku	0,100
bahnice, beran	0,200
kůzle do 1 roku	0,100
koza, kozel	0,200
kůň do 3 let	0,750
kůň nad 3 roky	1,300
faremní odchov jelenovitých	0,300

CHKO – přístup k finančním prostředkům

(Text je v nezměněné podobě, tak jak byl poskytnut Agenturou ochrany přírody a krajiny)

Pro celé území CHKO je zpracováván plán péče a všechna opatření v krajině jsou tedy prováděna systematictěji a z tohoto důvodu je zároveň i smysluplnější vynakládání finančních prostředků z výše uvedených zdrojů a efekt vynaložených financí je také vyšší. Kromě toho území je jednak pod stálou odbornou kontrolou (dokonalá detailní znalost aktuálního stavu v terénu) – tzn. je možné operativně kdykoliv zasáhnout a upravit realizaci akce dle aktuálních požadavků ochrany přírody (termíny kosení luk, vláčení apod.) a zároveň je celé území pod státní správou ochrany přírody , tudíž je mnohem lepší vymahatelnost nápravných opatření. Vlastní odborná správa je na vyšší úrovni než u běžného orgánu ochrany přírody ve státní správě.

Zemědělské dotace - lokality nacházející se na území CHKO dostávají vyšší částky dle bodového ohodnocení.

Program péče o krajinu MŽP na údržbu území nacházející v CHKO jsou vyčleněny mnohem větší finanční prostředky (např. loni pro celý jihočeský region – vyjma CHKO a NP - bylo vyčleněno 4,5 mil. Kč a jen na CHKO Třeboňsko bylo 2,5 mil.Kč) a administrativní zúřadování těchto financí je v CHKO mnohem jednodušší – v dot. titulu D vlastníci pozemků pouze uzavírají smlouvu o dílo a nemusejí podávat celkovou žádost se všemi přílohami.

Při konečném posuzování priorit na MŽP se automaticky tyto žádosti dostávají na přední místa a tak např. při celkově omezeném objemu fin. prostředků ze státního rozpočtu jsou tyto žádosti přednostně uspokojovány.

Správa sama může být také žadatel o dotaci a ona sama nejlépe ví, kam finance přednostně umístit.

Program revitalizace říčních systémů MŽP – po vyhlášení může správa vystupovat jako investor revitalizačních akcí na pozemcích, které má ve vlastnictví nebo v nájmu. Podle směrnice má správa nárok na 100% dotaci včetně pořízení projektové dokumentace. Revitalizace krajiny bude nepochybně zahrnuta v plánu péče o CHKO, bude tedy koncepční, systémová s dlouhodobým záměrem revitalizace celých území. Revitalizační akce na území CHKO jsou vzhledem ke koncepčnosti a veřejnému zájmu ochrany přírody vždy poradním sborem preferovány a jsou pokládány za prioritu, v konečném efektu jde tedy o celkové zvýšení objemu finančních prostředků. Za současného stavu vznikají revitalizační akce nahodile, většinou žádají o dotaci fyzické osoby a obce o dotace na obnovy rybníků, kde je dotace pouze 70 -80 % a nelze vytvořit dlouhodobou koncepci revitalizace krajiny.

Program drobných vodohospodářských ekologických akcí – na území mimo CHKO je limit pro poskytnutí dotace 500 ekvivalentních obyvatel připojených na ČOV, na území CHKO je tento limit snížen na 350 ekvivalentních obyvatel (uvedené limity se mírně mění v jednotlivých letech, vždy je však území CHKO zvýhodněno).

EU – po vstupu do EU automatický přísun finančních prostředků ze strukturálních fondů EU – tzv. Agroenvironmentální programy na údržbu krajiny a ochranu přírody a program LIFE na ochranu přírody.

Kromě toho jsou Novohradské hory lokalitou soustavy chráněných území NATURA 2000 “oblast ochrany ptactva”, takže zde budou stejně požadována zvýšená kritéria na zachování a ochranu biotopů ptactva, ale bez vyhlášení CHKO bude obtížnější přístup k finančním prostředkům na toto zabezpečení.

ROZBOR A DOPLNĚNÍ

Obecně je **PP Novohradské hory** volnou krajinou, ve které jsou zastoupeny segmenty, které jsou předmětem užší ochrany. Jsou to krajinné památkové zóny, prvky ochrany přírody – MPZCHÚ (maloplošná zvlášť chráněná území – rezervace), ÚSES (územní systémy ekologické stability), památné stromy, VKP (významné krajinné prvky), atd. Tyto segmenty jsou chráněny zvláštními předpisy. Jsou na ně, nebo by měly být, zpracovány plány péče, podle kterých se v nich i hospodaří nebo má hospodařit. Dobře ošetřena je zde otázka nové výstavby mimo zastavěné území – podle vyhlášky OkÚ se zde smí stavět pouze na základech původních staveb.

Přírodní park má větší váhu při rozhodování o poskytnutí dotací než nevymezená volná krajina, ne však vždy při rozhodování je k ní přihlíženo. Málokterý přírodní park má totiž zpracovanou detailní koncepci ochrany a vývoje. Pokud je tato koncepce zpracována, má žádost stejnou váhu jako žádost podle plánu péče. Je to běžný systém používaný v zemích EU, kde statut CHKO není zaveden.

O dotace je možné žádat, je však vždy nutné k nim mít vyjádření orgánu ochrany přírody. Pokud jsou zájmy ochrany přírody shodné se zájmy tak, jako by to bylo území CHKO, nemělo by dojít k tomu, že nebudou podpořeny.

CHKO by mělo mít ze zákona zpracován svůj plán péče a tím má vyřešené i zpracování koncepce ochrany přírody a revitalizace území CHKO. Orgány státní správy ochrany přírody a posuzovatelé, kteří dnes schvalují dotace nebo se vyjadřují k jednotlivým akcím odbornými posudky, nemají na následnou kontrolu provedených prací a jejich vzájemnou provázanost čas a pokud ano, tak toto realizují (existují výjimky) pouze v krátkém časovém horizontu. Proto je oproti ostatním žadatelům Správa CHKO obvykle pozitivním a 100% pobíratelem těchto dotací.

Je to však jen přechodný stav, protože principy posuzování a kontroly dotací budou ve shodném systému jako tomu je u ostatních zemí EU. Systém je běžný i u nás v programech podporovaných EU (Phare, SAPARD). Bez ohledu na hlasy pro a proti CHKO musíme na tuto nerovnost podmínek upozornit, tak jako by to udělal každý nezávislý auditor.

Porovnání způsobů a účelů příjmu dotací titulů ochrany přírody

(Sestaveno na základě konzultace s AOPK)

dotační programy	předmět dotace	při zachování PP Novohradské hory	při vzniku CHKO Novohradské hory
Program revitalizace říčních systémů (MŽP ČR)	revitalizace přirozené funkce vodních toků, prvků systému ekologické stability vázaných na vodní režim, retenčních prostorů, mokřadů, rekonstrukce technických prvků a odbahňování produkčních rybníků, výstavba nových kořenových čistíren, rybích přechodů	žadatel může být vlastník, nájemce (se souhlasem vlastníka), správce toku, – obvykle dostává 60 – 80 % z celkové částky	Správa CHKO (pokud je vlastníkem nebo nájemcem půdy) obvykle dostává až 100 % z celkové částky, dotace u CHKO 100 % pokrývá zpracování projektu i vlastní realizaci
Program péče o krajinu MŽP ČR	ochrana proti erozi - výsadby dřevin (soliter, alejí kolem cest, větrolamů, mezí, břehových porostů i starých ovocných odrůd), zatravnění erozně ohrožených ploch, kosení druhově bohatých luk, ošetření památných stromů, šetná pastva, podpora přírodě blízkých forem lesního hospodaření na plochách vymezeného ÚSES, zachování typického krajinného rázu – likvidace náletu v pohledových osách, odlesňování, resp. obnova luk, podpora druhové rozmanitosti	může žádat kdokoli – vlastník, nájemce, ale i kdokoli jiný, např. obec, která však k žádosti musí přiložit souhlas všech dotčených vlastníků	zjednodušený postup při administrativě, prioritou při žádostech o agroinvervenční práci, až 100% možnost čerpání dotací (z důvodu předpokladu koncepčnosti prací); co se týče MPZCHÚ - Správa CHKO dostává na údržbu MPZCHÚ speciální částku, proto nemusí vynakládat finance z tohoto balíčku (je možné je použít do „volné krajiny“ CHKO)
Program drobných vodohospodářských ekologických akcí (MŽP ČR)	čističky a kanalizace malých sídel	žadatel mohou pouze obce, svazky obcí, VaK a.s., nevztahuje se na individuální domovní čistírny, hranice počtu obyvatel na čistírnu je 500 obyvatel a výše	pokud je odůvodněný zájem přírody , zejména CHKO, je možné hranici snížit na 350 obyvatel
Program péče o přírodní prostředí SFŽP ČR	zakládání prvků územních systémů ekologické stability, obnova alejí, ošetřování památných stromů, zabezpečení mimoprodukčních funkcí lesa a k přírodě šetrné hospodaření v lesích (hrazení bystřin, péče o neupravené toky, obnova turistických cest a chodníků, ekologické a přírodě blízké technologie v lese bez návaznosti na ÚSES), péče o zamokřená území a vodní plochy, realizace schválených plánů péče, výkupy pozemků ve ZCHÚ, realizace záchranných programů zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, protierozní opatření	žadatel může být nájemce nebo vlastník	pokud Správa CHKO není sama žadatelem o dotaci (a je vlastníkem nebo nájemcem), je zpracovatelem odborných posudků v rámci pozemků v CHKO (místo dnes se vyjadřující AOPK)
Program železná opona			
Podpora mimoprodukčních funkcí zemědělství - MZe			
Podpora aktivit podílejících se na udržení krajiny			